

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 5

*Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних
глобалізаційних та інтеграційних процесів”
м. Київ, МАУП, 10 жовтня 2012 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2013

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 9 від 31.10.12)*

Редакційна колегія:

*Подоляка А. М., д-р юрид. наук — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор*

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

**Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видав-
О-72 ничий дім “Персонал”, 2010 —**

Вип. 5: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних глобалізаційних та інтегра-
ційних процесів”, м. Київ, МАУП, 10 жовт. 2012 р. / редкол.: А. М. Подоляка
(голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.),
А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2013. — 264 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції
“Новітні освітні технології в контексті сучасних глобалізаційних та інтеграційних
процесів”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Украї-
ні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів,
а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

І. М. Найдьонов

Педагогічна практика фахівця-магістра: проблеми, причини, шляхи оптимізації 80

Т. І. Науменко

Психолого-педагогічні моделі розумового розвитку дітей раннього віку 88

І. Г. Павленко

Сучасні підходи щодо формування толерантності майбутніх учителів 93

С. В. Павлюк

Зміни визначальних впливів на університети Європи 96

Л. О. Паславська

Традиції декоративно-ужиткового мистецтва у сучасній дизайн-освіті 99

С. Ф. Радзімовська

Інтеграційні процеси в освіті 103

В. В. Утвенко

Роль органів місцевого самоврядування України в управлінні освітніми закладами 107

О. В. Харченко

Особливості перекладу стилістичних засобів, що пов'язані з концептом “гроші” 112

Г. П. Щука

Етапи проведення порівняльно-педагогічних досліджень систем професійної туристської освіти 119

В. В. Баєв

Формування професійних компетенцій фахівців із стандартизації та сертифікації суб'єктів туристичної індустрії 121

Н. В. Головач

Заходи полегшення професійної адаптації студентів у вищому навчальному закладі 128

Є. Ю. Гончаренко

Проблематика перекладу рекламних текстів з німецької мови українською в контексті вивчення ділової іноземної мови 132

Д. Є. Денисенко, О. В. Мариненко

Необхідність викладання історичних дисциплін на юридичних факультетах майбутнім спеціалістам 136

О. А. Корман

Центри сімейного консультування, як інструмент роботи з молоддю та батьками 140

Г. А. Костенко-Костейчук,

М. А. Дегтяренко
Проблеми вітчизняної освіти та Болонський процес 145

О. В. Котеньова, А. Ю. Батрак

Ефективність застосування мультимедійних технологій у процесі викладання правових дисциплін у ВНЗ 148

Магеррамзаде Алібала

Саттар огли
Аналіз впливу сучасної світової кризи на реальну економіку 151

О. М. Масловська

Роль мультимедіа ресурсів в Україні як сучасний засіб навчання 158

І. О. Проценко

Трансформація інститутів державної влади в контексті проблем освітньої політики 163

С. І. Слободян, Л. Г. Крамаренко

PR в інноваційному розвитку як суспільний престиж наукової діяльності 167

І. О. ПРОЦЕНКО*д-р філос. в галузі державного управління**Міжрегіональна Академія управління персоналом***ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТІВ ДЕРЖАВНОЇ
ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ
ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ**

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 5, 2013, 163—166

Прикладом політичного забезпечення трансформації державних інститутів у державі за допомогою освітніх послуг є співпраця з ОБСЄ, НАТО, TACIS із реформування Збройних Сил України. Відомим фактом є те, що в результаті реформування Збройних Сил України відбулося скорочення протягом 1991—2004 рр. 570 тис. військовослужбовців. Тільки з 2004 до 2012 р. відбулося скорочення персоналу Збройних Сил на 230 тис. осіб.

Цей специфічний контингент населення потребує оперативного розв'язання проблеми адаптації до умов цивільного життя, надання допомоги з профорієнтації, перекваліфікації, перенавчання та працевлаштування, забезпечення житлом та ін. У зазначені періоди надзвичайно загострилася проблема соціальної адаптації колишніх військовослужбовців, звільнених у запас або відставку. Могли бути різні наслідки такої напруги. Воєнна реформа в Україні зумовила необхідність удосконалення наявної системи соціальної адаптації військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб,

звільнених із військової служби, організації їх перепідготовки.

У ході напрацювання програм підготовки та перепідготовки, в якій брала участь і авторка даної статті, виникла проблема готовності самого начального закладу, університету як інституту змін і співпраці у новому політичному вимірі часу і світогляду як студентів (у даному випадку військовослужбовців, а пізніше й інших верств населення, які вимагали перепідготовки), так і викладачів. Виникає певна традиційна рефлексія самовідтворення.

Ми скористаємося цим концептом і розглянемо “норму” рефлексії такого інституту, як університет. Університет “фактично діє” та існує вже як самовідтворна система більше двох століть. Ми також адресуємо саморефлексію, як свого роду професійну вимогу до професіоналів-викладачів. У природі діяльності викладачів закладено значний елемент саморегулювання, що припускає рефлексію освітнього, методичного і ціннісного рівня. Ми відносимо до саморегульованих професій базові професії

науково-освітньої діяльності університету — викладача і дослідника. Сучасний університетський професіонал випробовує дію низки чинників, що ускладнюють збереження професійно-етичної ідентичності професій університетського викладача і дослідника. Один із них — технології, що інтенсивно розвиваються, і канали комунікації, які проблематизують дотримання традиційних технологій та змісту і способів реалізації професії. Інший — інтенсивні зміни освітніх інституцій.

Збереження ідентичності базових професій науково-освітньої діяльності університету значною мірою зумовлене значущістю професійно-етичних орієнтирів саморегулювання професії.

Джерелом і ресурсом підтримки самовизначення та професійно-етичної відповідальності університетського професіонала є його культурний капітал. Слід зазначити, що часто використовуваний в дослідницькому і публічному дискурсах термін “капітал” має широкий спектр значень, і деколи, як відзначає американський дослідник П. Дімаджіо, він перетворюється з точного інструменту аналізу в беззмістовну фігуру мови [1]. Наше припущення щодо культурного капіталу університетського професіонала як ресурсу самопокладання етичної відповідальності в професії спирається на трактування феномена культурного капіталу, представленого в роботах П. Бурдьє. На думку цього дослідника, капітал як такий — це “праця, накопичена у предметній або втіленій формі. З одного боку, це сила, ув’язнена в об’єктивних або суб’єктивних струк-

турах, з іншого — внутрішній закон, принцип, який лежить в основі іманентних закономірностей соціального світу... Це сила, що забезпечує об’єктивну нерівність можливостей”.

Ґрунтуючись на сфері функціонування, прийнято виділяти три форми капіталу — економічний, культурний і соціальний, які за певних умов володіють потенціалом взаємної конвертованості. Культурний капітал в його втіленій формі (як особлива довготривала схильність розуму і тіла), за визначенням П. Бурдьє, “є узятє ззовні й потім конвертоване в невід’ємну частину особи” [2].

Звідси з’являється можливість проектування етичного кодексу університету з трьох видів культурного капіталу — втіленого, упредметненого й інституалізованого — особливий інтерес представляє питання про взаємну зумовленість втіленого культурного капіталу суб’єктів базових професій науково-освітньої діяльності та інституалізованого культурного капіталу університету (у тій мірі, наскільки даний вид капіталу має адекватний вираз на рівні, наприклад, репутації університету як науково-освітньої інституції).

Нині йдеться про постмодерну, в широкому змісті, цивілізацію, тобто постіндустріальну епоху. У теоретиків постіндустріального суспільства не було спільнонапрацьованої думки щодо назви нової стадії соціального розвитку. Труднощі процесу концептуалізації були пов’язані з появою в “інформаційному суспільстві” широкого спектру нових явищ, які вимагали аналізу та визначень. Дослідники звертають увагу на різні виміри “інформатизації” та можливої пара-

дигми означень її впливу на світову спільноту: О. Тоффлер займався проблемою “суперіндустріальної цивілізації”, М. Понятовський “наукового суспільства”, Д. Мартин “телематичним суспільством”, З. Бжезинський “технотронним суспільством”.

Результати аналізу парадигм різнопланових досліджень нових рис суспільства дали можливість вченому У. Дайзарду стверджувати, що у спробі розкрити сутність нового інформаційного явища виник калейдоскоп визначень: Дж. Літхайм говорив про постбуржуазне суспільство, Р. Дарендорф — посткапіталістичне, А. Етціоні — постмодерністське, К. Боулдінг — постцивілізаційне, Г. Кан — постекономічне, С. Алстром — постпротестанське, Р. Сейденберг — постісторичне, Р. Барнет вносить у дискурс прагматичне тлумачення подій у формі “постнафтового суспільства”.

Більшість цих термінів походять від поняття “постіндустріальне суспільство”, популяризоване гарвардським соціологом Д. Беллом. У свій час Д. Белл розробив особливу соціально-культурну категорію “принципу вісі”, яка характеризувала неоднозначність ситуації в новому суспільстві. При ній інститути, духовні процеси більше не залежать від домінантного фактора. Фактори впливу — фрагментовані і впливають на суспільство через різні відокремлені вісі свідомості.

О. Тоффлер був одним із таких теоретиків постіндустріального суспільства, які зрозуміли весь масштаб зсувів свідомості та рефлексії економічного життя, і наголошував на необхідності оцінювати

зміни у виробничо-економічній та науково-технічній сферах у контексті загальнокультурних змін, в руслі особливостей постмодерністського світогляду. Постмодернізм відштовхує будь-яку монопольну тенденцію в культурі і є антиподом тоталітаризму, а особливо — технічного.

Сучасна інституціональна структура дослідникам представляється у вигляді єдності шести елементів: економічних підприємств; соціального комплексу; наукових закладів; підприємств з виробництва соціальних благ; добровільних організацій; домашніх господарств. Перші чотири елементи складають формальну економіку (*formal economy*), останні два — комплементарне господарство (*complementary economy*). Людей, які здійснюють інновації, комбінації факторів виробництва, Й. Шумпетер називав підприємцями, а їх здібності та діяльність вважав фактором виробництва.

Цей концепт Шумпетера знайшов підтримку в теорії американського вченого М. Фрідмана, який досліджуючи процес зниження прибутковості американських телекомунікацій, помітив факт залежності успіху від підприємницької здібності у формі комбінування факторами виробництва. Підприємницька організація має реалізовувати всі інноваційні рішення незалежно від джерел.

Єдиною перепорою інновацій може бути людський фактор, тобто відповідний вимогам часу спосіб мислення, неадаптований до вимог часу освітній рівень.

Порівняно з попередніми періодами, новим моментом в економіці знань є темпи оновлення політич-

ної структури, глобалізації та соціальних змін, які вимагають від індивіда якісно нового рівня освіти та постійного оновлення знань і навичок упродовж усього життя. З цим завданням має упоратися університет, як класичний інститут знань та науковий заклад рефлексії соціального статусу та ринкової конфігурації.

Проте, реальне виконання цих вимог можливе при виконанні відповідних умов — визначення якогось особливого місця університету як органу рефлексії в ідеологічному просторі нової соціальності. Сам опис цієї локалізації університету як інституту стикається з труднощами, бо необхідна незалежність і “зовнішність” позиції університету може приводити до правдивої автономії або до перетворення його на “інтелектуальне гетто”. Оцінка виявляється залежною і вторинною від більш загальних соціальних та ідеологічних установок, з яких починають розглядати університет. (Приклад такої непримиренної суперечності в оцінці університету соціумом і політичними дискурсами — і його одночасній повній залежності від зазначеного — дає Джон Серль в статті “The Storm over the University” [3]).

У цій необхідності відшукати розумні підстави нового соціального поля університет, тим самим, опиняється в ситуації двоякого, відтворюючи подвійність свого зовнішнього образу. Будучи інститутом соціуму, він є складником, фрагментом того символічного поля соціальних і культурних взаємодій, сто-

совно яких він — аналітична інстанція. Відчуження і соціальна рефлексія в той самий час визначають “місце” символічної локалізації університету ззовні.

Постіндустріальне суспільство поглинене тотальною ідеєю глобальної демократії. Ідеологія постмодернізму, відлита у формули неолібералізму, прагне до всеохоплення, точніше — вона є такою за визначенням. Проблема існування університету як соціального інституту і органу соціальної рефлексії набуває нової актуальності та іншого сенсу. При уважному дослідженні неоліберального суспільства і його ідеології виявляються явні “розриви і суперечності в логіці обґрунтування буржуазно-демократичних практик, наявність в структурній організації постмодерністського суспільства елементів, антиетичних Модерну, що зближують демократію з тоталітаризмом”.

Література

1. DiMaggio, Paul. Cultural Capital and School Success: The Impact of Status Culture Participation on Grades of U.S. High School Students // *American Sociological Review*, 1982, 47 (2). — P. 189–201.
2. Бурдье П. Формы капитала // *Социология образования: теории, исследования, проблемы: хрестоматия*. — Казань: КГУ им. В. И. Ульянова-Ленина, 2004. — С. 12–17.
3. Searle J. “The Storm over the University”, “New York Review Books”. 1990, № 6. — P. 116–134.